

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hšt. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebnih naročnin.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede opoldne.

Štev. 20.

V Mariboru, dne 17. majnika 1900.

Tečaj XXXIV.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 8. maja.

Obstrukcija.

Preteklo je že več kakor 3 leta, kar zboruje sedajni državni zbor. A radi neznosnih razmer, ki vladajo po Avstriji, ni še pričel svojega dela. Do oktobra 1899 so zadrževali njegovo delovanje Nemci; sedaj ko so Nemci mirni, nastopili so Čehi. Nemci so mirni radi tega, ker so se njim na ljubo vzele pravice Čehom ter preklicale jezikovne naredbe. Tega pa Čehi prenašati ne morejo in nočejo. Začeli so torej sami obstrukcijo. V današnji prvi seji je povzel besedo ministerski predsednik Körber ter predložil zbornici 3 jezikovne postavbe, ktere je tudi nekoliko razložil. Vsled prve postavbe se imajo urediti jezikovne postavbe tako, da se uraduje po čisto nemških okrajih, koder prebivata obadva naroda, v obeh jezikih. Drugi postavni načrt zadeva Moravsko, a vsled tretjega se ima na Češkem vpeljati več okrožnih uradov. Ministerski predsednik je v prisrčnih besedah prosil vse stranke v zbornici, naj zboljšajo posamezne točke, naj na blagor Avstrije, vseh kronovin in vseh narodov skušajo narediti mir. Že med Körberjevim govorom so Čehi močno ugovarjali. Kmalu potem pa, ko se je seja začela, so predlagali glasovanje po imenih o raznih stvareh. Na galeriji je bilo zbranih mnogo obrtnikov, ki so prišli v zbornico, naj se sprejmeta §§ 59, 60 obrtne postavbe, kakor ju je predlagala vlada. Kričali so proti Čehom, ko so le ti onemogočili obravnavo o obrtni postavi z glasovanjem po imenih. Nastal je silen hrup, ki se je pozneje še nadaljeval v zborpici vsled tega, ker so nekateri levičarski poslanci Čehe zmerjali. A Čehi niso popustili svojega namena. Poslanec Žičkar je stavil v tej seji dva predloga, (glej v raznih stvareh!), posl. Robič pa dve interpelaciji. Evo teh!

Poslanec Robič in tovariši vprašajo pravosodnega ministra: Z odlokom pravosodnega ministerstva z dne 15. junija 1890, št. 12.818 se je dovolilo, da se smejo kaznjenci mariborske kaznilnice rabiti za gospodarska dela v mariborski okolici. Ker na deželi, posebno pa še v mariborski okolici, splošno primanjkuje gospodarskih delavcev, bil je gornji odlok predvsem z ozirom na obnovenje vinogradov izvenredne važnosti in se je s tem odlokom še le omogočilo, da so se mogla začeti in izvesti večja podjetja. Zajedno pa se pazniki mariborske kaznilnice odlikujejo s strogim nadzorovanjem kaznjencev in z velikim umevanjem prenovljalnega dela v vinogradih. V novjšem času pa se z ozirom na ministerski odlok z dne 14. februarja 1866 le redkokdaj dovoljuje, da bi se smeli kaznjenci rabiti za gospodarska dela v mariborski okolici. — Ker pa je nadaljna uporaba kaznjencev, ki so večinoma z dežele, za nje izvrstna priprava na življenje v prostosti, zato vprašajo podpisani poslanci 1) ali je Njegova prevzvišenost voljna, uporabo kaznjencev dovoljevati zopet v večjem obsegu, 2) ali je Njegova prevzvišenost voljna dovoliti, da se tudi posamezno zaprti kaznjenci uporabljajo za gospodarska dela?

Posl. Robič in tovariši vprašajo finančnega ministra: Osebni dohodninski davek naj bi imel namen, da se pravičneje in enakomerno razdeli davčno breme. Naglašalo se je posebno, da treba razbremeniti zemljiške posestnike. Izvrševanje tega zakona pa je tako, da se je mnogim zemljiškim posestnikom naložilo mogo, dvojno obdajenje. Osebito v političnem okraju mariborske okolice se kmetski posestniki jako pritožujejo o nadležnem izvrševanju zakona, o mnogih potih k fin. uradom, o preziranju dogovora mej vlado in parlamentom, po katerem bi kmetskim posestnikom, ki nimajo drugega dohodka, nego iz zemljišča do 250, oziroma 300 gld., ne trebalo predlagati fasij, o preziranju zakonite pravice glede odpisov itd. Z ozirom na to vprašajo podpisani: 1) ali hoče Nj. prevzvišenost zaukazati davčnim uradom, da bodo kulantno in ne nadležno postopali? 2) ali hoče Nj. prevzvišenost poučiti davčne urade, da oni zemljiški posestniki, ki nimajo drugega dohodka, nego iz svojega zemljišča in k večjemu 250 gld. ne spadajo pod § 199? 3) ali hoče Nj. prevzvišenost to določbo v vinorodnih krajih na Štajarskem, kjer ni govora o kakem dohodku, razširiti na one posestnike, ki nimajo 300 gld. čistega katastralnega prinosa?

Čehi, krščanski socialci, Poljaki.

Čehi so močni dovolj, da ustavijo in zabranijo vsako delo v zbornici. Vloženih imajo okoli tisuč prošenj. Pri vsaki prošnji se zglati eden izmed njih ter zahteva, da se glasuje po imenih, naj se ponatisne v sejnem

Listek.

Napad na škofa Strossmayerja.

Ob koncu predzadnjega državnozbornskega zasedanja so vložili Volf, dr. Pomer in sodrugi silno drzno interpelacijo, zakaj se je konfiseiral članek nekega nemškega lista, v katerem je bil objavljen sramotilen članek o škofu Strossmayerju. Trdi se v istem članku, da je Strossmayer napadel pri vatikanskem cerkvenem zboru sv. Očeta Pija IX. tako srdito, da so ga vlekli kardinali z odra. Poslanec Žičkar je poslal interpelacijo blagemu starčku ter dobil od njega to-le pismo:

»Velepoštovani gospod, mili moj prijatelj! Hvala Vam lepa za prijateljski list, za vest, katera me je zelo razžalostila. Bodite pa uverjeni, da je vse ono, kar so pisali nemški listi, od prve do zadnje besede hudobna izmišljina in neistina. To se dela in razglasuje samo radi tega, da se sveta mati cerkev ljudem omrzi. Jaz sem vedno in vedno s celo dušo in celim srcem ljubil sveto mater cerkev in sedaj jo istotako ljubim. Svetujem pa tudi slovanskemu narodu, katerega osebito ljubim in spoštujem, da ostane zvest svoji sveti veri in svoji sveti cerkvi ne samo zavoljo svoje neumrljivosti in božjega izve-

ličanja, ampak tudi zavoljo vsakega zemljskega blagoslova, zavoljo prostosti, samostojnosti, slave in rešilne sreče na svoji zemlji. Vedno sem bil uverjen in sem še danes uverjen in sem pripravljen to potrditi tudi s svojo smrtjo, da je najzvišenejše, najbožanstvenejše delo božjih rok, milosti božje: sveta katoliška cerkev, v kateri in po kateri sprejema ljudski rođ vse bogastvo božjega odrešenja. In ako iz posebné milosti in dobrote božje kedaj zagledam lice božje, bo to sam sad delovanja svete matere katoliške cerkve. Vsled vsega tega sem sv. Očeta papeža Pija IX. iskreno ljubil in spoštoval kakor vidnega glavarja cerkve božje, kakor namestnika Jezusovega, nezmotljivega nadpastirja cerkve, a ljubil sem ga tudi radi tega, ker je bil vedno čist, pobožen, učen, reven in pripraven za vsako žrtev, ki jo je zahtevalo njegovo sveto, vzvišeno zvanje. Nikdar nisem govoril niti proti njemu niti proti rimski cerkvi. In še danes stoeč ob robu groba in neumrljivosti svoje, ljubim in spoštujem katoliško cerkev in se ne morem dovolj zahvaliti previdnosti božji, ki je izkazala milost, da sem rojen, odgojen od pobožnih katoliških roditeljev, da sem se izobrazil pri poštenih katoliških učiteljih in da sem naposled postal duhovnik novega zakona. Sedaj sem hvala Bogu doživel celo petdesetletnico svojega

skofovanja. Tudi svetega Očeta Leona XIII. ljubim iz vsega srca in sem pripravljen zanj darovati tudi svoje življenje. Prepričan sem, da je poseben dar milosti in previdnosti božje, da se divne lastnosti in sposobnosti njegovega uma in srca v najtesnejši zvezi in slogi z nadnaravnimi njegovimi darovi, z nadnaravno njegovo nalogo. Mnogi bi v današnjem svetovnem vrvenju zdvajali, ako bi ne videli na čelu katoliške cerkve Leona XIII., najsvetejšega, najzvišenejšega, moza najčistejšega, najrevnejšega, najslavnejšega, kateri kedaj sedel na stolici sv. Petra. Vsak njegov korak, vsako njegovo dejanje, vsaka njegova okrožnica je pravi, živi dokaz onega božjega navdahnjenja, koje imenujemo nezmotljivost. Ponavljam, jaz ljubim, spoštujem in vabim kujem svetega očeta Leona XIII. ovni Bogu svetemu, ta preslavni mož, pastir cerkve božje tudi mene ljukazuje skrbi za me in mi, pri vsaki priložnosti svoje zaupanje. Bog ga živi še je svete let in ga obdaruj z vsakim darom je moja milosti! To je moja razjasnitve izve po odkrita izpoved. Rad bi, dnskim nacelim svetu, osebito pa meterega porodom, h kateremu spadarremu želim sebnim načinom ljubim bodo, slavo. iz vsega srca polno srd se Vašemu Bog Vas blagoslovi! Pr

brzopisnem zapisniku. 50 poslancev mora podpisati tak predlog, da se glasuje po imenih, a Čehov je 61. Glasovanje traje dobre pol ure. Na tak način se ne more priti do dnevne obravnave in seja za sejo se izpolni samole z praznim glasovanjem. Takrat, ko so Nemci na tak način zadrževali vsako razpravo, je bilo to vse v redu. Nobeden krščanski socialc se temu ni upiral. In vendar Nemcem se ni zgodila takrat vsled jezikovnih naredeb nikaka krivica. Danes pa, ko Čehi iz same srditosti tako ravnaajo, ker so se njim vzele njihove pravice, danes pa zmerjajo Čeha ne le tako imenovani krščanski socialci sami, temveč še vlačijo na galerijo zbornice divjo druhal, da grozi Čehom s populničnimi napadi, ako ne odjenjajo od obstrukcije. Proti temu grozenju in surovemu zmerjanju, da so se v večerajšnji in današnji seji branili Čehi ter napovedali, da se ne dajo strahovati od nikogar.

Naša »krščanska slovenska narodna zveza« je skušala te dni mir napraviti in zopet združiti nekdanjo desnico v državni zbornici. Čehi so bili pripravljeni, stopiti v razgovor z voditelji desničarskih strank. Vse stranke nekdanje državnozbornice, tudi nemški katoliki so želeli, naj se napravi mir s Čehi. Žal, da voditelj Poljakov: Javorski ni bil voljan, sklicati te skupne seje. To pa radi tega ne, ker so Čehi zahtevali sledeče: Jezikovni odsek naj se izvoli in naj se peča ne le z jezikovno postavo za češko in Moravsko, temveč za vse kronovine in dežele avstrijske. Ker pa Poljaki nočejo privoliti v to, da bi državni zbor napravil tako postavo, vsled ktere naj tudi Rusini v Galiciji zavživajo enakopravnost s Poljaki, so odklonili skupni posvet o pomirjenju Čehov. Znano je, da je lani sedajšnji ravnatelj avstro-ogerske banke, Bilinski, hotel predložiti državnemu zboru enak jezikovni zakon, kterege je 2 leti izdeloval; a lastni njegovi rojaki, Poljaki so mu to zabranili, ker ne privoščijo Rusinom v Galiciji enakopravnosti, kakor nam je nočejo dati naši sodeželani: Nemci. To je slovenska solidarnost ali skupnost, da se Bogu vsmili!

Velevažni shodi.

Politično zborovanje pri Veliki Nedelji. v deputacijskem kotu pri Veliki Nedelji, vaš poleg starodavnih stolpov nemškega viteškega reda vršilo se je v nedeljo dne 14. maja sijajno politično zborovanje, kakorsnega ormožki okraj že dolgo ni videl. Znamenit je bil ta shod, ker so slovenski državni in deželni poslanci od edino kompetentne strani dobili pri tej priliki sijajno zaupnico in so se v nič razkadile vse tiste laži, s katerimi so polnili nemški časopisi od 20.

milemu spominjanju, Vaši bratski ljubezni in Vaši pobožni molitvi Vaš prijatelj

Josip Juraj Strossmayer,
škof bosanski in sremski.

Djakovar, dne 3. travnja 1900.

Mera za želodec. Pivec pade s klopi in zaspi, ker se je preveč nasrkal vina. Ko se vzbudi, vpraša, koliko je dolžan. Krčmar zahteva za šest litrov šest dvajsetic. »To ni mogoče!« reče gost; »moj želodec drži samo pet litrov!« »To je prav«, odgovori mu krčmar, »zato vam je pa šel šesti liter v glavo!« Gost se nasmeje in plača.

Srečno odnesel. Zdravnik pride kakor navadno zvečer v bolnico ter vpraša strežnika: »Koliko jih je umrlo danes?« — »Pet jih je zaspalo v Bogu!« odgovori strežnik. — »Saj sem vendar šesterim bolnikom zapisal zdravila,« pravi zdravnik, »kaj je s šestim?« — »Ta ni hotel izpiti zdravila, ta še živi!« odreže se strežnik.

So li raki zdravi? Gospa: »Gospod doktor, so ti raki zdravi?«

Zdravnik: »Gotovo, milostiva gospa! Vsaj k meni še ni prišel nobeden po zdravila!«

aprila t. l. naprej svoje lačne predale in ker je tamošnje nemškutarstvo pokazalo najboljši in najtemeljitejši argument kulture južno štajarskih renegatov . . . s kamnom!

Na shod ni bilo nemških gospodov in tudi ne zastopnikov viteškega nemškega reda. Ko so se okoli 9. ure zvečer zborovalci, med njimi odlični gostje iz Središča in Ptuja, podali iz Velike Nedelje proti Ormožu, začelo je iz zatišja padati kamenje . . . Neznani zlikovci bežali so pred razjarjenim ljudstvom proti Veliki Nedelji . . .

Kamenje v Celji, kamenje v Laškem trgu in zdaj pri Veliki Nedelji . . . Nemška kultura na južnem Štajarju napreduje.

Pri shodu bilo je nad 400 udeležnikov. Govoril je najprej državni poslanec gospod Gregorec. Pojasnil je sedanji boj Čehov v parlamentu in osovito poudarjal, da časopisi nimajo vzroka trditi, da so slovenski poslanci napravili kakov dogovor ali sklep zoper češko obstrukcijo. Bratom Čehom se ne bodedo nikdar zamerili; oni so naši najzvestejši prijatelji. V avstrijski birokraciji in v nemških ministrih nemamo prijateljev; zato so poročila o slovenskem narodu na najvišjem mestu napačna; treba je za Jugoslovane posebnega ministra, ki bi zastopal želje južno-slovanskih poslancev. Poslanec potem obširno govori o jezikovnem načrtu, kterege je on predlagal, ter o razvilitju politične krize, ktera se bode morala Čehom ugodno razviti, ker takega naroda vsa Avstrija potlačiti ne more. Potem pa morajo priti tudi zahteve južnih Slovanov na razgovor. — Poslanec dr. Rosina govori obširno o vzrokih izstopa deželnih poslancev. Po njegovem mnenju bi se moral ta izstop že preje izvršiti in to je morebiti napaka, da se to ni zgodilo. Jeden sam sklep kot tisti glede Südmarke, Studentenheima, celjske gimnazije itd. bi zastopnikom kterege drugega naroda zadostoval, da njegovi zastopniki ne bi šli več v takovo zbornico. Mi pa smo potrpeživi in prenašali celo sramotenje našega jezika v zbornici samo zato, da bi vsaj vladi dokazali, kakove krivice se nam godijo. A deželni namestnik ni naš prijatelj. Nanj uplivaajo nauki grofa Stürkha, zagrizenega nasprotnika Slovencev. Deželni namestnik je obljubil v prvi seji, da hoče priti v dotiko z ljudstvom, a Slovencev v južnem Štajerju tekom dveh let še nikjer ni obiskal. Nemci in birokracija delajo na materijalno in duševno uničenje slovenskega naroda. V tacih razmerah trebalo je pokazati, da Slovenci nismo dalje voljni prenašati tega preziranja, in če bi se mislilo, da smo z vsem zadovoljni, da sme z nami delati, kakor se komu poljubi. Vspah izstopa se je že pokazal; vlada je začela dregati zaradi Pesničke regulacije, ki bi gotovo zaspala, če bi samo nemška večina odločevala. Volilna reforma, kakor so si jo Nemci izmislili, postala je nemogoča in zopet so jo odložili. To so že zdatni uspehi. Ali prej ne gremo v zbornico, dokler se našim zahtevam ne ugodi in se ne izpremenijo druge razmere. Govornik obširno razlaga izdatke deželske za nemške meščanske šole (100.314 K), deželno realko v Gradcu (91.326 K), deželni gimnazij v Ptuj (45.922 K), za nemške telovadnice (22.434 kron) itd.

Da, naša deželna uprava niti za to ne skrbi, da se slovenski kovači nauče v deželi umetnega podkovanja ali pa slovenske babice svojega posla, ampak moramo jih pošiljati v Ljubljano. Dokler se te razmere ne izpremenijo, ne kaže drugo, nego držati se v vsem gesla: Proč od Gradca.

Gosp. dr. Jurtela razloži v temeljitem govoru zgodovino pesničke regulacije, ki bo kmalu praznovala stoletnico. Ni zasluga nemških poslancev ali nemških oskrbnikov, če je prišla stvar v tok, ampak zasluga slov. poslanca Robiča in tovarišev ter bivšega namestnika markija Bakema. Govornik je sam posestnik ob Pesnici, zato se tudi sam zanima za to zadevo in jo temeljito pozna; ali več se ob nemškem nasprotovanju ni

dalo doseči v kljub velikim naporom, še le vsled izstopa deželnih poslancev se je začela vlada gibati in upati je, da se bode začelo res regulirati, toda bati se je, da v kljub zdajšnjemu sklepu deželni odbor začne z regulacijo od zgoraj. Zato naj se deputacije le pošiljajo na vlado, naj se vlagajo pridno prošnje, a za to ni treba za hrptom slovenskih poslancev pomagati nemškim oskrbnikom pri njihovih nemškutarških spletkah, ker s tem najbolj škodujejo sebi in slovenskemu narodu.

Tudi ta izborni in temeljiti govor se je burno odobral.

Dva člana znane deputacije: Tomaž Korpar in Jožef Kovačič sta se na to oglašila k besedi. Oba povesta, da so nemški listi lagali v svojih poročilih. Slovenski kmetje so šli v Gradec, ker so mislili, da bode ta deputacija kaj pomagala in ker so premalo znali iz časopisov, kako ta zadeva stoji. Zoper slovenske poslance niso hoteli kazati nobenega nezaupanja. Oba izjavita, da sta bila in bodeda zvesta pristaša slovenske misli. Končno se oglasi k besedi znani šaljivec Visenjak, ki zahteva od državnega poslanca, naj on odpravi vse vojaške vaje in kontrolne zbornice itd. Še te želje pa je moral ta Ornikov kandidat jecljaje iz nekega papirčka prečitati. Med občno veselostjo zapusti govorniški oder. Ljudje pa so si govorili, naj bi se kdaž tega moža povabili na shode, da bode skrbel za veselost in šalo. Nato so se med občnim navdušenjem enoglasno sklenole sledeče resolucije:

Na zborovanju političnega društva »Sloga« dne 13. maja 1900 zbrani zborovalci izrekajo: I. svojim državnim poslancem zaupanje s pristavkom, da njim naročajo, ako razmere to zahtevajo, prestopiti v najstrožjo opozicijo ali tudi obstrukcijo.

Bratom Čehom izrekajo se v njihovem boju za pravice češkega naroda najiskrenejšo simpatije.

II. Da želijo ločitev Slovenskega Štajarja v upravnem, šolskem in gospodarskem oziru od Gradca;

III. Da odobrujejo izstop deželnih poslancev iz dež. zbora, ker bi pri obstoječih razmerah bila vsaka nadaljna udeležba pri deželno-zborskih razpravah le zoper čast slovenskega naroda;

IV. Da žele, da se čim preje ustanovi nadsodišče v Ljubljani za slovenske pokrajine Štajarske in Koroške ter za Kranjsko.

S trikratnim živio na presv. cesarja in papeža, spominjaje se osobito v izbranih besedah devetdesetletnega vladarja na Petrovem prestolu, zaključil gosp. dr. Omulec kot predsednik »Sloge« zborovanje.

In zdaj je obča zadovoljnost in veselje zavladalo med zborovalci; le malokdo je odšel, večina je obsedela na prijaznem vrtu g. Goričana razgledovaje lepo okolico Velikonedeljsko. Ti nemški vitezi so pač vedeli, kam so imeli postaviti svojo trdnjavo. A danes se je zdelo, da so ti štirje mogočni stolpi delali podolgovate obraze, a celo bolj kisle obraze pa so delali grajski prebivalci, ko se je ob zvokih hardeške gasilske godbe iz 300 grl razlegal pod gradom urnebesni živio. V tem smo prišli do Mihovec. Kar naenkrat začne pri hramu gsp. Kandriča, ki je bil že v postelji, kamenje, kakor toča padati po Slovincih. Gsp. Petersič iz Ptuja dobil je rano na roko, g. Petovar iz Ivanjkovec kamen na nogo. V trenutku bili so gasilci hardečki čez plot, da bi zlikovce vjeli. Preiskala so se s pomočjo gospodarja v temni noči vsa poslopja, a capini odkurili so jo v šumo proti Veliki Nedelji . . .

Pojasnila k temu ne bomo pisali. Prepričani smo, da se bode posrečilo c. kr. žandarmeriji poiskati dotične capine, ki so izza plota v temni noči s kamenjem napadali Slovence. A kdo je stal tem capinom za hrptom?

To zborovanje dela vso čast ormoškemu političnemu društvu »Sloga« in hvalo treba izreči vsem, ki so skrbeli za izbornu uredbo